

Pædagogisk praksis mellem frihed og styring

Opsamling

Pædagogisk praksis mellem frihed og styring

- Læren som autoritet
- Opdragelse og dannelse
- Klasseledelse

Beskrivelse af fagets hovedelementer

Hvad samler vi op på i dag....

- Pædagogiske grundsyn, dannelses teorier, opdragelse, socialisering
- Samfundsmæssige forhold samt lærerens rolle i samfundet.
- Udvikling af professionel autoritet, læreridentitet samt pædagogisk dømmekraft.
- Skolens formål, undervisning, opdragelse, dannelse, deltagelsesmuligheder, læring.
- Undervisningsplanlægning, herunder viden om, afprøvning af og analyse i forhold til, at planlægge og gennemføre differentierede undervisningsforløb.
- Den professionelle lærerrolle og lærerens opgaver og ansvar i skolen.
- Læreren som leder, læreren som omsorgsperson, læreren som teamkollega.
- Paradokser og dilemmaer, der knytter sig til undervisningen og skolen generelt.

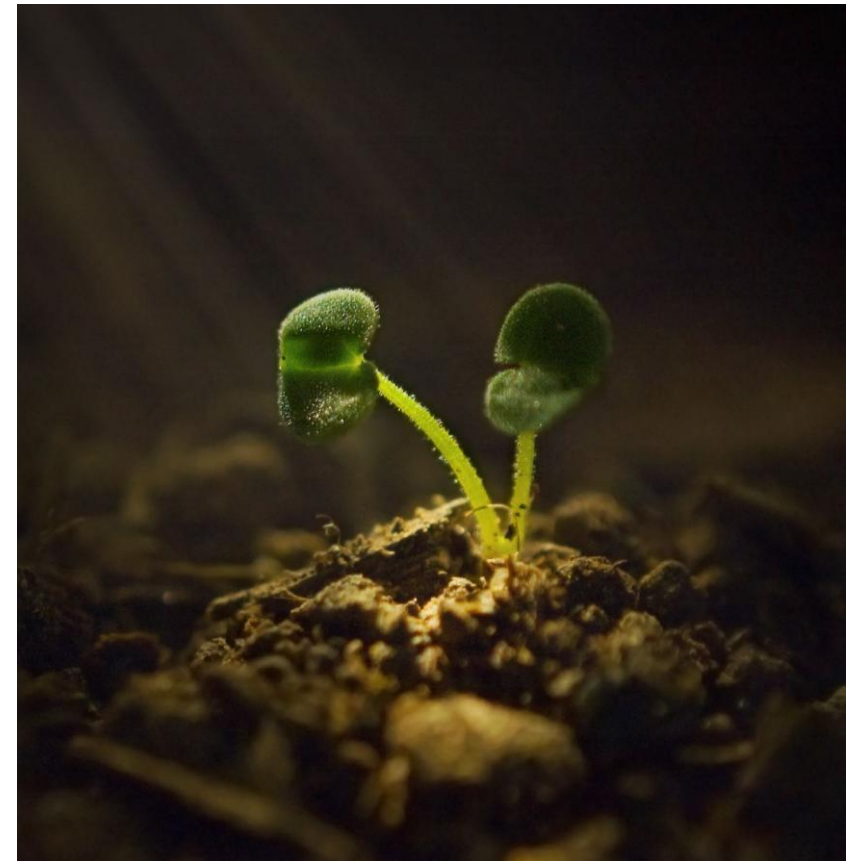

Læreren autoritet – at styre og sætte fri

- Læreren skal styre ”tilpas” meget (?)
 - Derfor står læreren i et paradoks mellem styring og frihed:
 - ”at opfordre den opvoksende til noget, som han – endnu – ikke kan, og at anerkende ham som en, han - endnu – ikke er”
 - En rammesættende og styrende opfordring til eleverne kan udfolde selvvirksomhed og selvstændighed
 - Håndtere (ikke løse) det pædagogiske paradoks
-

Opdragelse – det pædagogiske paradoks

- Opdragelse er en påvirkning udefra – men, hvordan påvirker man barnet til ikke at lade sig påvirke (frihed gennem tvang)
 - Negativ opdragelse (Rousseau): Målet er således en opdragelse, der understøtte barnets naturlige anlæg og gør det til en voksen
(Vs.)
 - Brug for opdragelse, modsat det naturlige (Kant) – så i opdragelsen skal mennesket diciplineres, kultiveres, civiliseres og moraliseres
- Paradokset er i dansk sammenhæng særligt taget op af Alexander Von Oettingen

Autoritet fra oven, fra neden og indefra

Autoritet fra oven:

Lovgivning, formelt lederskab

Nedefra:

Fra eleverne

Indefra:

lærerens "billede" af lederskab

Autoritet gennem faglighed, tillid og myndighed

Faglighed:

At kunne sit fag og lære fra sig

Tillid

Elevernes anerkendelse af lærerens "forspring" og lærerens anerkendelse af eleverne som selvstændigt tænkende og deltagende individer

Myndighed

Være beslutsom, sætte retning OG være fleksibel, lyttende...

Fælles refleksion – Autoritet gennem faglighed, tillid og myndighed

Fælles refleksioner over de tre basale handlinger i lærerens praksis Hvad er

- Faglige handlinger...
- tillidsskabende handlinger....
- Handlinger, hvor lærerens myndighed udfoldes.

Dannelsesopgaven i skolens formål

- § 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.
- Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.
- Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Åndsfrihed (lighed og demokrati?)

- Lav grupper på 3-4 personer
- Træk et kort på skift
- Læs kortet op for hinanden og sæt samtalen i gang
- Bliv ved så længe, der er noget at tale om. Gå videre til næste kort

"Skolen for livet – ikke livet for skolen."

– Et motto for folkehøjskolen og Grundtvigs idé om livsoplysning frem for eksamensorienteret undervisning.

"Frihed for Loke såvel som for Thor."

– Grundtvigs berømte ytring om ytringsfrihed: selv de forkerte eller farlige meninger skal have lov at blive sagt.

Kære menneske

Jeg har gjort mig mange drømme og tanker om det at være et menneske i verden. Og selv om jeg har været død i 150 år, så tror jeg, vi har mange tanker til fælles, du og jeg. Nogle gange vil du sikkert også være uenig med mig – selvfølgelig vil du det! Jeg var selv ret ofte uenig med andre, også nogle gange med de døde. Så jeg håber, du vil tage samtalen med mig – og ikke mindst med dem, du sidder ved siden af.

Ærbødigt, N.F.S. Grundtvig

Dannelse og opdragelse

Det handler om.....

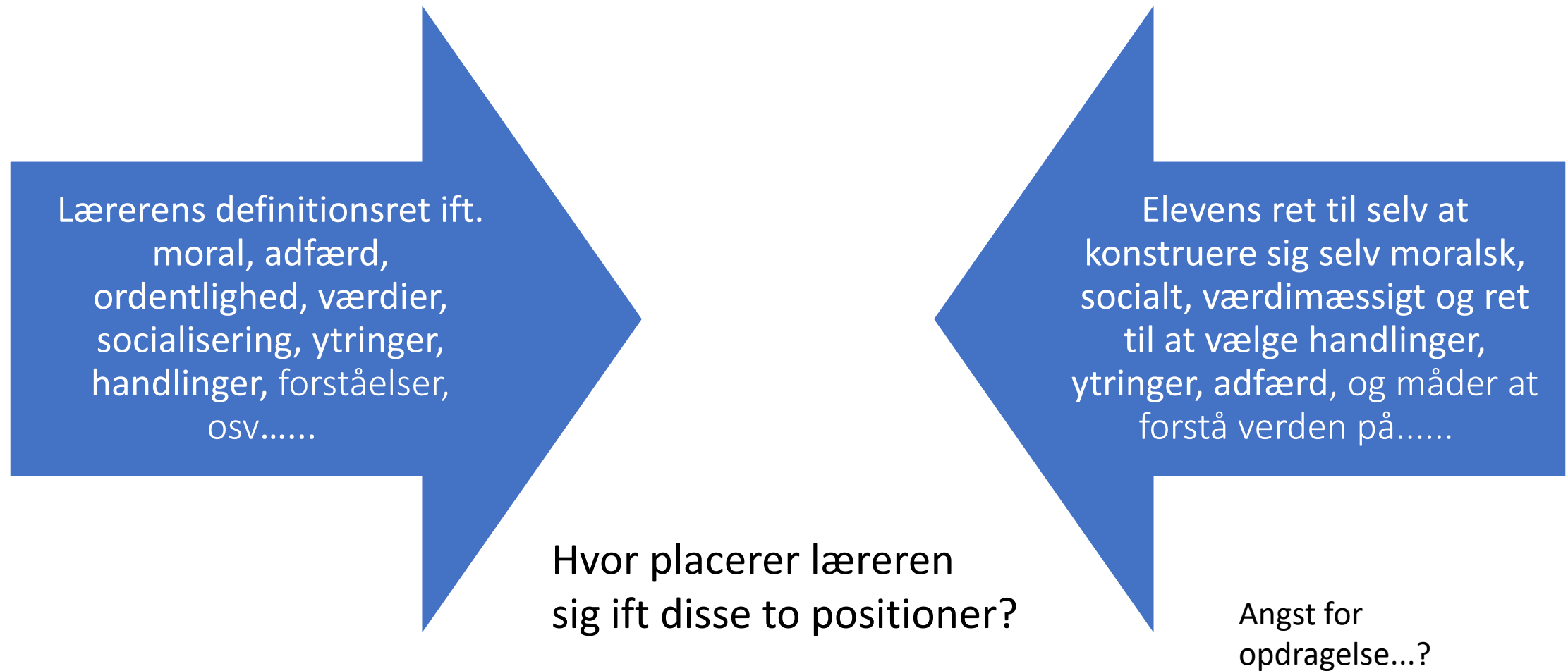
- Opdragelse
- Undervisning
- Uddannelse

Men samtidig om...

- Dannelse
- Socialisering
- Læring

Opdragelsens udfordringer i skolen...

Pædagogiske paradokser - eksempel (Kant)

Kant stiller spørgsmålet, hvordan man kan opdrage et menneske til frihed og fornuft, når opdragelsen nødvendigvis må komme udefra

Eksempler på lærerens konkrete opgaver med opdragelse i skolen....

Hvordan definerer læreren forskellige former for adfærd, handlinger og ytringer som acceptable og som ønskværdige eller som det modsatte – og opdrager derefter F.eks?:

- Eleven må ikke tale, når han/hun har lyst - eleven skal ytre sig på de rigtige tidspunkter
- Eleven må ikke slå de andre elever - eleven skal kunne håndtere konflikter uden vold
- Eleven må ikke drille – eleven skal være venlig
- Eleven må ikke spille på sin telefon i undervisningen – eleven skal kunne arbejde med det faglige indhold uforstyrret af din telefon
- Eleven skal lære at passe på miljøet og klimaet
- Eleven skal lære at læse
- Osv osv

A large orange circle is positioned on the left side of the slide, partially overlapping the text area.

Men vi kan
også hurtigt
starte en
diskussion..

Hvad for eksempel med disse former for
adfærd, handlinger og ytringer som:

- Eleven må ikke sige læreren imod
 - Eleven skal tale pænt til de andre elever
 - Eleven skal være stille i timerne
 - Eleven skal være glade og rar
 - Eleven skal tilegne sig stoffet i bøgerne så præcist som muligt
 - Eleverne skal lære at være danske
 - Eleverne skal stole på autoriteterne
 -
-
- A series of yellow dashed lines are located in the bottom right corner of the slide, forming a curved, upward-pointing shape.

Dannelsens perspektiv på opdragelsen.....

Kunne måske se sådan ud.....

- lærerens begrænsninger af elevens handlefrihed skal kunne spejles i en ambition om frisættelse og selvstændiggørelse af eleven
- lærerens moral og magt skal kunne reflekteres etisk og udfordres i sine argumenter
- lærerens definitionsret bliver til i spændet mellem individ og fællesskab
- Lærerens magtudøvelse kan ikke begrundes med reference til magten i sig selv – men må begrundes i lærerens opgave som opdrager, uddanner, underviser og i forhold til dannelsen (altså pædagogisk)
- lærerens definitionsret er først og fremmest forankret i idealer for pædagogik og undervisning frem for (alene) i institutionelle hensyn og logikker
- læreren er både den enkelte elev og fællesskabets advokat
- læreren præsenterer eleven for kulturen og samfundet men understøtter også udviklingen af elevens eget forhold til kulturen og samfundet.....
-?

Dannelse versus uddannelse

Handler skolen først og fremmest om uddannelse eller dannelse...?

- Dannelsen afspejler en respekt for det enkelte subjekts (eleven) ret til at vælge , men skolen er også uddannelse hen imod bestemte samfundsmæssige funktioner.....
- Uddannelse er et mulighedsrum men også en tilpasning til bestemte former for viden og adfærd
- Derfor kan man sige, at dannelse og uddannelse som pædagogiske begreber udfordrer hinanden samtidigt med, at de supplerer hinanden.

Opdragelse og socialisering

Socialisering (ordbog):

- Den indlæringsproces hvorved et individ tilegner sig de normer, værdier og adfærdsmønstre som er karakteristiske for det samfund det vokser op i
[ikke bør være]

Barnet bliver ikke bare til i forlængelse af vores intentioner for opdragelse. Barnet bliver også til i kraft af de kontekster og den socialitet, som de vokser op i.

Børn socialiseres også gennem det indforståede, det usagte, det uformelle, de rum de er i, i situationer uden voksne, gennem traditionelle og sociale medier, gennem leg, gennem spejlinger af de voksnes adfærd.....

Man kan godt arbejde med børns socialisering i skolen, men arbejdet er som regel orienteret mod grupper, kultur og miljø.

Hvad er klasseledelse?

Praktikbogen (Canger og Kaas) - Klasseledelse

Klasseledelse som overordnet begreb for læringsledelse og adfærdsledelse - involverer begge aspekter

- Adfærdsledelse: ledelsen og rammesætningen af undervisningen med henblik på at regulere elevernes adfærd, så forstyrrende adfærd og uro minimeres (adfærd i klasserummet)
 - ✓ Instruktion af mål, indhold og organisering
 - ✓ Tydelige regler og rutiner
 - ✓ Overgange i undervisningen med tydelige skrift
 - ✓ Undgå for mange afbrydelser med løbende lærerinstrukser under elevernes arbejde
 - ✓ Afslutningen inden for tidsrammen
- Læringsledelse: Fokus på elevernes læreprocesser. Fokus på eleverne kan bidrage aktivt til egen og andres læreprocesser
 - ✓ Organisere, styre og **lydhørhed**
 - ✓ Dialog og medinddragelse af eleverne
 - ✓ læreproces/ læringsarbejdet

Tilgange til klasseledelse

- Classroom management (behaviorisme): Fokus på adfærd, ydre stimuli og påvirkninger, procedurer og regler, ros og sanktioner (Bang-Larsen)
- Systemisk tænkning (fokus på individet i relation til omgivelserne): Fokus på samarbejde ml lærere og elever, medbestemmelse og medansvar (Lohmann)
- Klassekultur og ledelse (kritisk-humanistisk pædagogik med demokratisk dannelse og handlekompetence som dannelsesideal): Fokus på værdier, fællesskaber, medbestemmelse, anerkendelse og klassekultur (Plauborg)

Jette Worm Hansen: Klasseledelse I: Laursen & Kristensen (red): Undervisningskendskab 2013

Hvad er klasseledelse

Praktikbog 2 (Ole Løw): Klasseledelse i skolen

Definition på klasseledelse

- Lærerens kompetence til at skabe et **samarbejdende læringsmiljø** med deltagelsesmuligheder for alle og med **klare produktive rammer for læring og trivsel**

Klasseledelse er karakteriseret ved tre indbyrdes forbundne enheder:

- Relationsledelse
 - ✓ Meransvar for relationerne i klassen
 - ✓ Skabe og vedligeholde lærings- og udviklingsstøttende relationer
- Procesledelse
 - ✓ Mestre og håndtere de forskellige situationer efterhånden som de opstår undervisning- og læreprocessen
- Rammeledelse
 - ✓ Planlægning og forberedelse af alle sider af undervisningen
 - ✓ Vægt på regler, rutiner og struktur
 - ✓ Struktur med fokus på times start, gennemførelse og afslutning

Amen didaktik og undervisningsplan- lægning (forenklet) – **blik for dannelse**

Kvols og Petersen
2024

- Metodik (hvad) og metodologi (**hvorfor**)
- En mere **kontinental** (bl.a. mere dannelsesorienteret)- og/ eller angelsaksisk tradition (bl.a. læringsteori og effekt)
- Almen didaktik og fagdidaktik
- Et ”**bør**” (værdier, intentioner, idealer) og et ”ER” (Virkelighed, er)
- **Disciplinerings-, undervisnings- og vejledningsopgave**
- Didaktiske kompetencer (niveauer) - eksempelvis Dales K1 (gennemførelse), K2 (planlægning) og **K3 (refleksion)**
- Moralsk ansvar
- Didaktiske **grundkategorier og planlægningsmodeller**

